

Методичні рекомендації до курсу “Конфліктологія”

ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

Заняття 1.

Тема: Історія становлення конфліктології.

План лекції.

1. Передумови виникнення конфліктології як науки.
2. Сучасні теорії конфлікту.
3. Розвиток конфліктології на сучасному етапі в Україні.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология: Учебник для вузов. - М.: ЮНИТИ-ДИАНА, 2002. – 551 с.
2. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология. – М.: ИНФРА-М, 2000.– 224 с.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лек. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.
5. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
6. Здравомыслов А.Г. Социология конфликта. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 317 с.

Заняття 2.

Тема: Предмет та методи конфліктології.

План лекції.

1. Предмет та об’єкт конфліктології.
2. Конфліктологія в системі наук
3. Методи дослідження конфліктів.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология: Учебник для вузов. - М.: ЮНИТИ-ДИАНА, 2002. – 551 с.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
3. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.
4. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология: Учебник. – М.:ИНФРА-М, 2000. - 224 с.
5. Пірен М.І. Конфліктологія: Підручник. – К.: МАУП, 2003. – 360 с.
6. Хасан Б.И. Тесты, эксперименты, игровые процедуры для изучения конфликта. – Красноярский госуниверситет, 1990.
7. Шейнов В.П. Конфликты в нашей жизни и их разрешение. – Минск: Амалфея, 1997. –277 с.

Заняття 3.

Тема: Зміст, структура та динаміка конфлікту.

План лекції.

1. Поняття конфлікту, його сутність та структура.
2. Джерела, ознаки та функції конфліктів.
3. Структурні елементи конфлікту.
4. Динаміка конфлікту.

5. Класифікація конфліктів.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.И. Конфликтология. – М.: ИНФРА-М, 2000.– 224 с.8
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Здравомыслов А.Г. Социология конфликта. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 317 с.
5. Самыгин С.М., Столяренко Л.Д. Психология управления. – Ростов-на-Дону, 1997.

Заняття 4.

Тема: Теорії механізмів виникнення конфліктів.

План лекції.

1. Механізми виникнення та способи розв'язання конфліктів.
2. Психологічні особливості людини, які впливають на виникнення конфліктів.
3. Конфлікти та транзактний аналіз.
4. □□ Теорія «соціальних ролей».

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Берн Э. Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры: Психология человеческой судьбы / Пер. с англ. – М.:ФАИР-ПРЕСС, 1998. – 480 с.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.
5. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
6. Конфликтология / под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 442 с.

Заняття 5.

Тема: Моделі та стратегії поведінки особистості в конфлікті.

План лекції.

1. Основні моделі поведінки в конфлікті.
2. Стиль поведінки учасників як умова і засіб розв'язання конфлікту.
3. Типи конфліктних особистостей.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.И. Конфликтология. – М.: ИНФРА-М, 2000.– 224 с.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.
5. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
6. Скотт Д.Г. Конфликты. Пути их преодоления. – К., 1991. – 191 с.

Заняття 6.

Тема: Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті

План лекції.

1. Поняття та зміст технологій ефективного спілкування.
2. Технології раціональної поведінки в конфлікті.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Богданов Е.И., Зазыкин В.Г. Психология личности в конфликте. – Калуга: КГПУ им.К.Э. Циолковского, 2002. – 180 с.9
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. □Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
5. Скотт Д.Г. Конфликты. Пути их преодоления. – К., 1991. – 191 с.

Заняття 7.

Тема: Внутрішньо особистісні конфлікти.

План лекції.

1. Підходи щодо розуміння внутрішньоособистісного конфлікту.
2. Умови виникнення особистісного конфлікту.
3. Типологія внутрішньоособистісного конфлікту.
4. Механізми розв'язання внутрішньоособистісного конфлікту.

Література.

1. Анцупов А.Я., Баклановский С.В. Конфликтология в схемах и комментариях. – СПб.:Питер, 2007. - 288 с.
2. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
3. Васильев Н.Н. Тренинг преодоления конфликтов. – СПб.: Речь, 2003. – 174 с.
4. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
5. Зазыкин В.Г. Психология личности в конфликте: Учебное пособие. – СПб.: Питер,2004. – 224 с.
6. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
7. Конфликтология / под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 442 с.
8. Козырев Г.И. Введение в конфликтологию: Учеб. пособ. – М.: Гуманитарный изд. центр «Владос», 1999. – 448 с.

Заняття 8.

Тема: Міжособистісні конфлікти та їхні першопричини.

План лекції.

1. Міжособистісний конфлікт: зміст та особливості.
2. Підходи щодо розуміння міжособистісних конфліктів.
3. Управління міжособистісними конфліктами.

Література:

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Бандурка А.М., Друзь В.А. Конфликтология. – Харьков: Ун-т ВД Украины, 1997. –320 с.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Грызунова Г.В. Межличностный конфликт в сфере управленческой деятельности. – М.,1994.

5. Козырев Г.И. Введение в конфликтологию: Учеб. пособ. – М.: Гуманитарный изд.центр «Владос», 1999. – 448 с.

Заняття 9.

Тема: Групові конфлікти.

План лекції.

1. Поняття про групові конфлікти.
2. Класифікація міжгрупових конфліктів.
3. Управління міжгруповими конфліктами.

Література:

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.10
2. Бандурка А.М., Друзь В.А. Конфликтология. – Харьков: Ун-т ВД Украины, 1997. –320 с.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
5. Конфликтология / под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 442 с.
6. Козырев Г.И. Введение в конфликтологию: Учеб. пособ. – М.: Гуманитарный изд.центр «Владос», 1999. – 448 с.
7. Конфликтология / под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 442 с.

Заняття 10.

Тема: Технології управління конфліктами.

План лекції.

1. Поняття та зміст управління конфліктами.
2. Роль керівника в управлінні конфліктами.
3. Методи управління конфліктами.

Література:

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Анцупов А.Я., Баклановский С.В. Конфликтология в схемах и комментариях. – СПб.:Питер, 2007. - 288 с.
3. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология: Учебник. – М.:ИНФРА-М, 2000. – 224 с.
4. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
5. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: Ассоциация авторов и издателей, «Тандем». Издательство „ЭКМОС”, 2000. - 320 с.
6. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
7. Конфликтология / под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 442 с.
8. Козырев Г.И. Введение в конфликтологию: Учеб. пособ. – М.: Гуманитарный изд.центр «Владос», 1999. – 448 с.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Заняття 1.

Тема: Конфліктологія: поняття та предмет вивчення.

План.

1. Конфліктологія як інтегративна галузь наукових знань про конфлікти.
2. Предмет та об'єкт конфліктології.
3. Методи вивчення конфлікту.

Література.

1. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология. – М.: ИНФРА-М, 2000.– 224 с.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
3. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: „Тандем”, 2000. – 320 с.
4. Здравомыслов А.Г. Социология конфликта. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 317 с.
5. Б.И. Хасон. Тесты, эксперименты, игровые процедуры для изучения конфликта. – Красноярский госуниверситет, 1990.
6. Шейнов В.П. Конфликты в нашей жизни и их разрешение. – Минск: Амалфея, 1997. –277 с.

Заняття 2.

Тема: Конфлікт як предмет дослідження.

План

1. Поняття про конфлікт.
2. Причини виникнення конфліктів.
3. Конструктивні та деструктивні функції конфліктів.
4. Структура та динаміка конфлікту.
5. Класифікація конфліктів.

Література.

1. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология. – М.: ИНФРА-М, 2000.– 224 с.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000.- 464 с.
3. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: „Тандем”, 2000. – 320 с.
4. Здравомыслов А.Г. Социология конфликта. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 317 с.
5. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология конфликта. – К.: МАУП, 2000. –256 с.

Заняття 3.

Практичне заняття.

Тема: Формули конфлікту (проводиться на прикладі вирішення ситуаційних завдань).

Мета заняття: Розвиток у студентів навичок аналізу конфліктів між суб'єктами соціальної взаємодії на основі застосування формул (А, Б, В) і пошуку варіантів розв'язання конфліктних ситуацій.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М., 2002. – 551 с.
2. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология. – М.: ИНФРА-М, 2000.– 224 с.
3. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.12
4. Конфликтология / под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 442 с.

Заняття 4.

Практичне заняття.

Тема: Моя поведінка у конфлікті (заняття проводиться за методикою тестування «самооцінка конфліктності»).

Мета заняття: Закріплення знань з основних проблем поведінки особистості в конфлікті, розвиток навичок самооцінки особистості, а також формування умінь аналізувати отримані результати тестування та вироблення програми самовдосконалення і самокорекції поведінки.

Література.

Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.

Берн Э. Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры: Психология человеческой судьбы / Пер. с англ. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 1998. – 480 с.

Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. – 464 с.

Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.

Конфликтология / под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 442 с.

Заняття 5.

Практичне заняття.

Тема: «Ефективне спілкування у конфлікті» (проводиться методом обробки тренінгових вправ).

Мета заняття: Розвиток у студентів навичок ефективного спілкування, формування у них вмінь управляти своєю поведінкою в складних та критичних ситуаціях соціальної взаємодії.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М., 2002. – 551 с.

2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000.- 464 с.

3. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: „Тандем”, 2000. – 320 с.

4. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология конфликта. – К.: МАУП, 2000. – 256 с.

Заняття 6.

Тема: «Внутрішньоособистісні конфлікти» (гра-тренінг).

Мета заняття: Усвідомлення студентами механізмів залучення людини в стан внутрішньоособистісного конфлікту; ознайомити їх із способами запобігання конфлікту та виходу із нього, навчити їх методам стресостійкості.

Література.

Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М., 2002. – 551 с.

Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. – 464 с.

Козырев Г.И. Введение в конфликтологию. – М., 1999.

Хорни К. Ваши внутренние конфликты. – СПб, 1997.

Чепелева Н.В., Пов'якель Н.І. Динаміка внутрішніх конфліктів студентів-психологів у процесі їх професійної ідентифікації // Конфлікти в суспільстві: діагностика і профілактика. – Київ-Чернівці, 1995. – С. 391-395.

Заняття 7.

Практичне заняття.

Тема: «Міжособистісні конфлікти».

Мета заняття. Закріплення знань студентів з основних проблем теорії міжособистісних конфліктів, розвиток у них навичок самооцінки особистості та формування умінь аналізувати отримані результати тестування

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М., 2002. – 551 с.
2. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.
3. Зигерт В., Ланг Л. Руководить без конфликтов. – М.: Экономика, 1990.
4. Основы конфликтологии. Уч.пособ. / Под ред. В.Н.Кудрявцева. – М., Юрист, 1997.
5. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2000. – 464 с.
6. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология. – М.: ИНФРА-М, 2000.– 224 с.

Заняття 8.

Практичне заняття.

Тема: «Конфлікт між особистістю та групою» (проводиться методом аналізу і обговорення конфліктних ситуацій).

Мета заняття. Закріплення знань студентів з основних характеристик групових конфліктів, розвиток у них навичок аналізу конфліктів типу «особистість-група» та формування умінь з управління ними.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Берн Э. Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры: Психология человеческой судьбы / Пер. с англ. – М.:ФАИР-ПРЕСС, 1998. – 480 с.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.